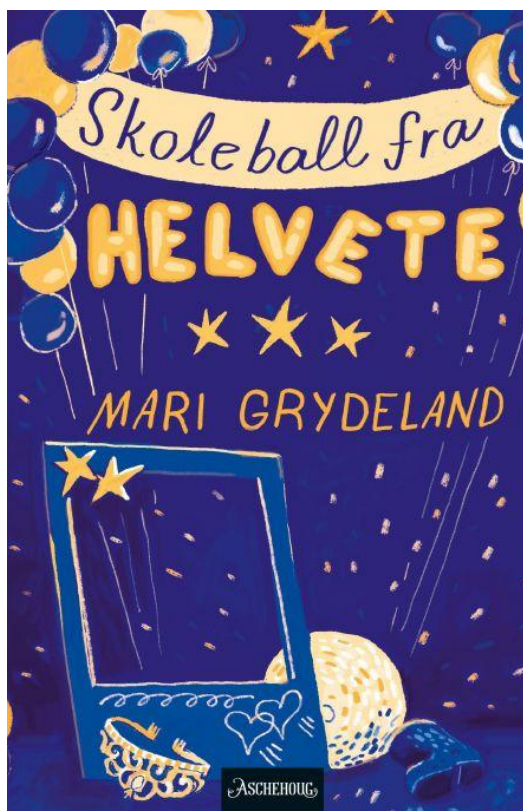

Opplegg til *Skoleball fra helvete* av Mari Grydeland

Temaer i boka:

- Mobbing og utenforskap
- Sosialt press og gruppepress
- Identitet og selvfølelse
- Vennskap og lojalitet

FØR LESING:

Aktiviteter:

Tankekart: La elevene lage ulike tankekart over begrepene over. Hva forbinder de med det? Hvilke følelser vekker det? Er det noen som har erfaringer med noe av dette?

Diskusjon: Snakk om *utenforskap* — hva betyr det? Har de opplevd eller sett eksempler på dette?

Forventninger til boka: Les baksideteksten høyt.

Sara liker kjæresten Richard.

Sara liker ikke overraskelser og drama.

Men når man har en kjæreste på en annen skole, blir det dessverre begge deler. Spesielt når det nærmer seg skoleball og bestevennen Amina trenger Saras hjelp for å kapre skolens mest populære gutt. Og hvorfor vil Emmy, eksen til Sara, plutselig ta opp kontakten?

Skoleball fra helvete handler om alt som kan gå skikkelig galt på skoleball...før alt blir helt, helt perfekt!

Hva tror elevene boka handler om?

Hvordan tror de karakterene vil oppleve skoleballet?

Hvilke forventninger har elevene til boka?

Hva tenker du om bokas tittel? Hva med omslaget? Hva kan det fortelle oss?

Forfatteren har valgt å starte med en rolleliste etterfulgt av «Alle gleder seg til nyttårsballet. Kommer du?» på neste side. Hvorfor det, tror du?

Finn en god definisjon på **prolog**. Forsøk å forklare hva det er med dine egne ord.

I prologen i denne boka sette *premissene* for hva som skal skje videre. Hva menes med det?

Trygg samtale:

Det vil trolig være reelle muligheter for at lignende tematikk kan være utfordringer i nettopp deres klasse. Derfor vil det være lurt å etablere klassens samtaleregler — *hvordan kan vi snakke om vanskelige temaer på en respektfull måte?*

UNDERVEIS:

Aktiviteter:

Stoppe underveis: Les utvalgte avsnitt høyt og diskuter:

Hvordan opplever hovedpersonen mobbing og utenforskap? Hvem er det som skaper utenforskapet her? Er det Sara selv? Diskuter.

Hvordan reagerer omgivelsene?

Hva kunne de andre karakterene gjort annerledes?

Dette kan gjerne gjøres etter hvert kapittel, etter stopp-tenk-prat-prinsippet.

Perspektivbytte: La elevene skrive en kort tekst fra en annen karakters synspunkt etter hvert kapittel.

Følelseskart: Tegn en tidslinje over hovedpersonens følelser gjennom boka. Hvor er de sterkeste følelsene? Hva utløser dem? Dette kan gjerne gjøres underveis i lesingen.

ETTER LESING:

Før lesingen hadde dere en forventningsavklaring til boka. La elevene sitte i grupper og snakke om forventningene ble innfridd. Var den som de trodde? Er de noe som var annerledes? Er de skuffet? Liker de boka? Hvorfor/hvorfor ikke? Ta det gjerne opp i plenum.

Tematisk diskusjon og leseforståelse:

Benytt gjerne følgende spørsmål i etterarbeidet med boka. Du velger selv på hvilke nivåer dere skal utføre arbeidet med spørsmålene/oppgavene/problemstillingene, enten det er individuelt, i grupper eller i plenum (IGP), alle tre eller bare to av nivåene. Du står selvsagt også fritt til å plukke ut de oppgavene du selv tenker er mest relevante. I tillegg kan det være lurt å variere mellom skriftlige og muntlige svar.

- Hva er Saras umiddelbare holdning til skoleball? Hvordan tolker du hennes syn på denne typen arrangementer? Er det gjenkjennelig for deg? Er du enig med henne? Uenig? Forklar!
- Hvordan beskrives de «kule» jentene? Hva er Saras holdning til dem?
- Hva er en «frenemy»?
- Hvordan opplever du at Sara utvikler seg i løpet av boka? Er det steder i historien som utpeker seg hvor du legger ekstra godt merke til det?
- Ulike ungdommer blir kategorisert inn i a-gjeng, b-gjeng og så videre. Hva betyr dette? Hvem er det som kategoriserer og bestemmer dette? Og hva sier det om et ungdomsmiljø og skolemiljø? På hvilken måte lager dette splittelse mellom ungdommene? Dette er et *hierarkisk* sosialt system. Hva betyr det? At «a-jentene» har et selverklært fast bord i kantina er et eksempel på dette. Hvilke andre eksempler finner du i boka?
- I diskusjonen med moren på side argumenterer Sara for at skoleballet er *heteronormativt*. Hva mener hun med det? Og hvordan stiller hun seg til nettopp det?
- Diskuter påstanden: **Sara viser så stor motstand mot skoleballet fordi hun føler på et utenforskap overfor sine medelever.** Er du enig? Uenig? Husk å begrunne hvorfor.
- Bør det være obligatorisk å delta på et skoleball? Er det for alle? Hva er egentlig hensikten med et slikt arrangement? Er det et «velment, sosialt tiltak», som moren sier? Kan det virke mot sin hensikt å legge opp til slike arrangementer på en skole? Hva med det økonomiske? Ballkjoler, vesker etc. er svært kostbart. Grei ut.
- Hva mener Amina med at hun og Sara er «kasteløse»? På side 74 beskriver Sara en redsel for å bli sviktet og det å havne «under de kasteløse». Hvorfor det?? Hvordan kan det føles å være redd for å bli sviktet og utestengt? Hvordan påvirker det folk?
- På side 42 er det en referanse til et eventyr. Hvilket? Og hvilke paralleller kan trekkes mellom Amina og hovedpersonen i eventyret, særlig med tanke på utenforskap?
- Begrepet «toxic» kommer igjen flere ganger. Hva menes med det, i denne sammenhengen?
- Hvordan opplever Sara dansetimen med gymlærer Sigrid på side 56 og 57? Hva syns du om gymlærerens oppførsel? Er det greit å dra med seg en elev ut på dansegulvet mot sin vilje? Hva ville du gjort i Saras situasjon?
- Hva betyr det å være *sarkastisk*? Finn tre eller flere steder i boka hvor Sara er det. Hvorfor er hun det?

- Hva mener Sara med at Amina og Tonje-Sophie har blitt «Snipp og Snapp-aktige»? Og hvorfor plager det henne?
- Hva gjør det overraskende og tilfeldige møtet med Emmy på side 61 ubehagelig for Sara?
- Sara er alternativ, litt «raddis» (spør læreren din hva det kan bety 😊), og prøver stort sett å distansere seg fra det normative, det «normale» rundt seg. Men enkelte steder uttrykker hun ønsker om å være som alle andre. Nederst på side 83 og på side 84 kommer dette til uttrykk. Hva er det hun tenker? Hva er det hun mener? Skriv et brev til henne hvor du forteller henne at hun er bra nok som hun er. Eller kanskje du kan skrive til en venn?
- Sara blir veldig opptatt av å begynne med tennis. Hvorfor?
- Gjennom hele boken så står Sara i flere identitetskriser. Hvilke?
- På side 88 så stiller pappaen til Sara følgende spørsmål: «Men hvem er det som bestemmer hvem som er de kule, da?» Hjelp ham med å svare på spørsmålet.
- Forskjellen mellom de som blir beskrevet som rike og de som er «fattige» blir tatt opp gang på gang gjennom hele boken. Bruk ulike kilder og forsøk å forklare begrepet *klassemessighet*. Forsøk også å forklare hvordan det henger sammen med utenforskap.
- Hvordan reagere foreldrene til Sara på hennes plutselige utgreiing om dette med a-gjeng, b-gjeng, kasteløse og ekskludering i kapittel 4? Hva slags tilstander har det blitt på Løvåsen, ifølge faren? Hva mener han med det, tror du?
- Hvorfor er Sara så redd for å være den som har «snitcha», på side 95?
- Sosiale medier spiller en stor rolle i boka. På hvilken måte blir Snapchat brukt som et ekskluderingsverktøy? Hva med Jodel?
- På side 97 og 98 har Sara laget en liste over alt som kan gå galt på skoleball. Hjelp henne med å lage en liste over alt som kan gå bra!
- Hva tror du er Helgas hensikt med å vise Sara Jodel-chaten om Richard?
- Sara identifiserer seg selv som bifil. Les mer om tema her: <https://foreningenfri.no/informasjon/begreper/>
- Hvor er vendepunktet hvor Sara bestemmer seg for å dra på ballet? Og hva er årsaken(e)?
- Hvordan blir det å være «emo» beskrevet på side 115? Hvorfor er det slik, tror du?
- «Min mening og min egen vilje er ikke verdt noe. For noen». Dette tenker Sara på side 118. Er det sant, tror du? Hva kan hun gjøre for å bli kvitt disse tankene om seg selv?
- Emmy dukker med jevne mellomrom opp i tankene til Sara. Hun påstår at hun er ferdig med henne. Men er hun egentlig det?
- På side 122 kaller Sara det å bry seg om ballkjole og skoleball å være på «the dark side». Hva mener hun med det?
- Sara bruker alle sparepengene sine på en kjole hun egentlig ikke vil ha, til et ball hun egentlig ikke vil gå på. Hvorfor gjør hun det? Kunne hun gjort noe annerledes i den situasjonen?
- På side 133 kaller Sara seg selv for en «mini-sosialist». Hvorfor det? Hva vil det si å være sosialist?
- Påstand: Pranketelefonen Sara får på side 133 og 134 er ren, ondskapsfull mobbing.» Enig? Uenig? Begrunn svaret ditt.
- Vennsforholdet mellom Sara og Jonathan er komplisert. På hvilken måte?
- Hvordan blir Amina og Sara tatt imot på tennistreeningen?

- Amina blir sjokkert når hun får vite om den ondsinnede telefonoppringningen Sara fikk. Hvorfor tok det så lang tid før Sara sa noe om det, tror du?
- Er det rart at Sara og Richard nesten aldri ser hverandre? Grei ut.
- Hva ble rart og kleint da Amina og Sara dukket opp på Richard sin håndballtrening? Hvorfor? Kunne de ha løst det på en annen måte?
- I a — og b-gjengen gir det status å ødelegge for andre, sier Sara. Hvorfor er det slik, tror du?
- Når man blir hodestups forelsket så kan man «miste seg selv». Hva innebærer det?
- Samtalen mellom Sara og Richard, på hans rom i kapittel 9 blir vanskelig og komplisert. Hva går den ut på? Og hvorfor blir den vanskelig?
- Emmy tar etter hvert mer og mer kontakt med Sara igjen. Er det forvirrende for Sara? På hvilken måte tror du? Gi to eller flere eksempler.
- Hva tenker du om Aminas uttalelse om Saras holdning til skoleballet og penger, i avsnittet øverst på side 178?
- Er du enig i at Sara har tatt på seg en offerrolle i det sosiale spillet rundt skoleballet, slik tarotkortet forteller, på side 185? Begrunn svaret ditt.
- Hva syns du om oppførselen til a-jentemødrene, på side 193 og 194?
- Lag en kort oppsummering av alt det dramatiske som skjer i kapittel 12 og 13, ballkveldens første deler. Hva biter du deg mest merke i? Hvilke hendelser, replikker eller scener er det som utmerker seg? Skriv det ned, og sammenlign med en læringspartner. Har dere det samme? Ikke?
- Hvordan reagerte du da Richard plutselig dukket opp på skoleballet?
- Hva tenker du om lærernes håndtering av å finne ut hvem som har ordnet med «røykerommet», på side 240-242? Er det riktig å ta slikt i plenum i en gymsal?
- Hvordan tolker du Helgas nedtoning av det hun gjorde mot Amina som en «joke»? Hvordan ville du ha reagert om noen oppførte seg slik mot deg eller en venn? Hva er *gaslighting*?
- Hva er poenget med kåringer av «ballets konge og dronning»? Skolens holdning til ballet er at det skal være inkluderende. Er slike kåringer inkluderende? Hvorfor/hvorfor ikke? Begrunn svaret ditt.
- På side 276 tenker Sara: «Å være ungdom er helt skada». Hva mener hun med det, tror du? Og, kan det tenkes at hun har rett? På hvilke måter er det vanskelig å være ungdom?
- Slutten av ballet og alt som skjer etterpå er bokens dramatiske finale. Hva mener du om alt som skjer disse timene? Er det sannsynlig, tenker du?
- Hva er en *plot twist*? På side 277 er det en gigantisk sådan. Hva er det, og hvorfor skjer det? Hva tenker du om Aminas valg? Og hvorfor reagerer Jørgen som han gjør?
- Det viser seg at Helga og Emmy har drevet med «splitt og hersk»-taktikk for å få det som de ville. Hva var målet deres?
- Boka har en lykkelig slutt. På hvilken måte?

Flere aktiviteter:

Skriveoppgave: La elevene skrive et brev til en av karakterene i boka. Hva vil de si til dem?

Har de noen råd og tips til hvordan de kan navigere seg gjennom alle de problematiske sosiale mekanismene rundt dem?

Handlingsplan: Hvordan kan klassen jobbe for å motvirke mobbing, klikker, baksnakking og utenforskap? Lag en konkret plan med tiltak. Bruk gjerne følgende ressurser som støtte:

<https://www.verdensdagen.no/ressurser/kort-fortalt-til-ungdomsskolen>

<https://www.mot.no/>

<https://www.reddbarna.no/skole-og-barnehage/tema/undervisning-inkludering-trygt-skolemiljo/>

Kreativ respons: Elevene kan lage en tegneserie, dikt eller filmklipp som viser en alternativ slutt. De kan også velge seg noen av scenene i boka, gjerne med hensikt å belyse noen av de sosiale utfordringene som foregår.

LÆREPLANMÅL

Alle læreplanmålene er ikke dekket av oppgavene og aktivitetene som er laget til boka, men dere kan utvide og velge å trekke inn andre kompetansemål også.

Norsk:

- lese lyrikk, noveller, fagtekstar og annan skjønnlitteratur og sakprosa på bokmål og nynorsk, svensk og dansk og samtale om formål, form og innhald
- lytte til og vidareutvikle innspel frå andre og grunngi egne standpunkt i samtalar
- reflektere etisk over korleis eleven framstiller seg sjølv og andre i digitale medium
- utforske og beskrive samspelet mellom skrift, bilete og andre uttrykksformer og lage egne samansette tekstar

KRLE:

- bruke filosofiske tenkemåtar i samtale og undring
- utforske og beskrive egne og andre sine perspektiv i etiske dilemma knytt til kvardags- og samfunnsutfordringar

Samfunnsfag:

- reflektere over kvifor konflikstar oppstår, og drøfte korleis den enkelte og samfunn kan handtere konflikstar
- utforske ulike sider ved mangfald i Noreg og reflektere over menneska sine behov for å vere seg sjølve og for å høyre til i fellesskap
- drøfte kva likeverd og likestilling har å seie for eit demokrati, og utvikle forslag til korleis ein kan motarbeide fordommar, rasisme og diskriminering
- reflektere over korleis ein sjølv og andre deltek i digital samhandling, og drøfte kva det vil seie å bruke dømmekraft sett i lys av reglar, normer og grenser

Kunst og handverk:

- utforske og reflektere over korleis kjensler og meiningar blir viste i kunst og bruke symbolikk og farge til å uttrykkje kjensler og meiningar i egne arbeid

Matematikk:

- Kompetansemål: logge, sortere, presentere og lese data i tabellar og diagram og grunngi valet av framstilling

Kroppsøving:

- forstå ulikskapar mellom seg sjølv og andre og delta i bevegelsesaktivitetar som kan vere tilpassa ikkje berre egne føresetnader, men òg andre sine

Musikk

- utforske og reflektere over hvordan musikk, sang og dans som estetiske uttrykk er påvirket av og uttrykk for historiske og samfunnsmessige forhold, og skape musikalske uttrykk som tar opp utfordringer i samtiden
- utforske og drøftemusikkens og dansens betydning i samfunnet og etiske problemstillinger knyttet til musikalske ytringer og musikkulturer